

СТАНОВИЩЕ

От проф. Соня Колева Тончева, дм

Директор на Филиал Шумен, МУ – Варна

Национален консултант по Здравни грижи

Член на Научното жури, съгласно Заповед на Ректора на Медицински университет Варна.

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” в област 7 „Здравеопазване и спорт”; професионално направление 7.4, Обществено здраве 7.1., научна специалност „Управление на здравните грижи”.

Въз основа на заповед No 109-358/ 13.06.2018 г., на Ректора на Медицински университет - Варна съм определена да дам становище, относно дисертационния труд на тема: **ОПТИМИЗИРАНЕ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ И ДЕЙНОСТИ ПРИ КОРОНАРНО-СЪДОВИ ПРОЦЕДУРИ**, за присъждане на ОНС „Доктор“ на **Иринка Атанасова Христова** – асистент във Факултет „Обществено здраве и здравни грижи”, катедра „Здравни грижи” в Русенски университет „Ангел Кънчев”, докторант на самостоятелна подготовка към Катедра „Здравни грижи” в Медицински университет - Варна. Научен ръководител: проф. Соня Тончева, дм.

Представени са всички необходими документи, предвидени в Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника към него и Правилника за развитие на научния състав в Медицински университет - Варна.

1. Оценка на актуалността на темата

Актуалността на темата е безспорна, тъй като според данни на Националния център по обществено здраве и анализи, страната ни е първа в Европа по смъртност от сърдечно-съдови заболявания. В първите шест месеца на 2016 година 5 943 души в България са диагностицирани с остър инфаркт на миокарда и 13,6% от тях са починали. В този контекст се търси възможност медицинските сестри да бъдат по – тясно въввлечени в процесите на профилактика и лечение, за което те трябва да притежават необходимата подготовка. Ас. Христова насочва изследователския си интерес към проблема, тъй като за кратък период от време отделенията за инвазивна сърдечно-съдова диагностика у нас са се увеличили многократно, което налага пренасочване на медицински екипи за работа в катетеризационни лаборатории от кардиологични структури за неинвазивна диагностика и терапия в търсене на отговор и доказателства за адекватен отговор от университетите за подготовка на медицински специалисти. Ето защо считам, че с това се повишава значимостта на получените анализи не само от теоретична, но и от методическа и практична гледна точка. На базата на проведения от авторката експеримент и резултатите от анкетното проучване, отнасящо се до обучение и подготовка на медицинските сестри за работа в инвазивна кардиология и удовлетвореността на пациентите. Ас. Христова е потърсила възможности за разрешаването на част от проучените проблеми, изхождайки от богатата си осведоменост и натрупаният опит като медицинска сестра и преподавател в същата специалност.

Проведеното задълбочено и мащабно проучване, прецизно проведената експериментална работа и приложената методология предоставят резултати, които биха били полезни при прилагането на методиката спрямо конкретен клиничен случай, с което ще се улесни практиката и ще се гарантира качество на здравната грижа.

Изясняването на участието на медицинската сестра в процеса засилва актуалността на изборите за проучване и анализирани проблем.

2. Оценка на резултатите

Дисертационният труд съдържа 176 страници и е структуриран в 5 глави, включващи 5 таблици и 41 фигури, 12 приложения. Цитирани са 166 литературни източници, от които 36 на кирилица, 130 на латиница. Асистент Христова е определила ясно целта на дисертационния труд и са поставени шест задачи за постигането ѝ. Формулирани са две работни хипотези.

В проучването са обхванати 3 групи респонденти (общо 200) с ясно определени критерии за включване за всяка група:

□ Първа група – пациенти, хоспитализирани за коронарно-съдови процедури (128).

□ Втора група – медицински сестри, участници в курс за СДО на тема „Сестрински дейности и грижи в инвазивната кардиология” (50).

□ Трета група – експерти: старши медицински сестри на ангиографски лаборатории (6); лекари инвазивни кардиолози (16).

Проучването е проведено в лаборатории за инвазивна сърдечно-съдова диагностика към: УМБАЛ „Медика Русе” ООД; СБАЛК „Медика Кор” ЕАД Русе; УМБАЛ "Александровска" ЕАД София; УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“ ЕАД София; УМБАЛ „Св. Анна“ АД София; МБАЛ „Христо Ботев” Враца.

Детайлно в табличен вид са представени 7 – те етапа на научното проучване, като са посочени време, място, съответно с приложения инструментариум и броя на обхванатите респонденти, както и етапите на проведения лабораторен експеримент и извършените дейности. Надеждно са подбрани методите на научното проучване (исторически, документален, социологически, експериментален, наблюдение и тестови метод), които гарантират достоверност на получените резултати.

В проведения от ас. Христова експеримент са взели участие 50 медицински сестри, работещи в лечебни заведения в гр. Русе и 128 пациента, хоспитализирани в СБАЛК „Медика Кор“. Приложената Комплексна програма за ОЗГДКСП е прием да се проследят някои от основните показатели, даващи възможност за анализ:

- при медицинските сестри – професионална характеристика, знания преди и след обучението, умения и удовлетвореност;

- при пациентите – социално-демографска характеристика, здравословно състояние, степен на тревожност, стил на живот, информираност и удовлетвореност.

За целта на експеримента е проведен пет дневен курс за СДО на тема „Сестрински дейности и грижи в инвазивната кардиология”, осъществен със съдействието на Русенски Университет „Ангел Кънчев” и БАПЗГ. В МБАЛ „Медика-Русе” ООД е проведено практическото обучение.

Изследването е направено чрез пет анкетни карти, един дидактически тест и пет протокола за педагогическо наблюдение. Тематично тестовете са насочени към изследваните групи и тяхното проследяване е заложено в хипотезите. Компетентно и прецизно са описани и анализирани резултатите от тестовото анкетиране. Съвсем логично, в резултат на обстойния анализ, са направени обобщенията в четвърта глава и е доказано, че проведеното обучение на медицински сестри е ефективно и участниците са придобили необходимите базови знания, умения и компетенции, отчетени в тестовия и практически контрол. Скалата за болнична тревожност HADS-A регистрира намаляване тревожността на пациентите чрез прилагане на Комплексната програма за ОЗГДКСП. В резултат на приложената Комплексна програма за ОЗГДКСП е

установена статистически значима положителна промяна на основните модифицируеми рискови фактори за ССЗ (физическа активност, здравословна диета и тютюнопушене), както и подобряване самоконтрола и мотивацията на пациентите за спазване на здравословен стил на живот. Информираността и удовлетвореността на пациентите, участници в Комплексна програма за ОЗГДКСП, са статистически значимо повишени в края на експеримента. Категорично е отхвърлена възможността необучена медицинска сестра да асистира при инвазивна процедура, както и че финансовите разходи се повишават при необучени сестри, според почти всички експерти (97%). Експертите високо оценяват предложения курс за СДО, като част от Комплексната програма за ОЗГДКСП, и са на мнение, че ще предостави необходимите знания, умения и компетенции за работа в ангиографска лаборатория.

Направени са детайлни препоръки, които се основават на доказаните с научното проучване резултати, точно адресирани към институции и структури, имащи отношение към проблема. Особено внимание заслужават както препоръките по отношение на специалност за медицински сестри – „Инвазивна кардиологична сестра“, така и прилагането на Алгоритъма за медицински сестри за клинично приложение на Комплексната програма за ОЗГДКСП.

3. Оценка на приносите

Резултатите от научното проучване, формулираните изводи и препоръки очертават приноси с теоретично и приложно значение.

Приноси с теоретико – познавателно значение

1. Направено задълбочено проучване на литературни източници от Европа, САЩ и Австралия за мястото, ролята и участието на медицинската сестра при инвазивните сърдечно-съдови процедури.

2. Създадена е Комплексна програма за ОЗГДКСП, за осъществяването на която е разработен собствен инструментариум и е проучено мнението на експерти, по отношение на ефектите от прилагането.

3. Разработена е програма за СДО на тема „Сестрински дейности и грижи в инвазивната кардиология“, апробирана чрез проведения експеримент.

4. Разработен е Алгоритъм за медицински сестри за клинично приложение на Комплексна програма за ОЗГДКСП.

Приноси с приложно-практичен характер:

1. Апробирана е Комплексната програма за ОЗГДКСП, която може да послужи при организиране на работата в специализирани отделения/клиники за инвазивна сърдечно-съдова диагностика и лечение.

2. Разработен и приложен е Алгоритъм за медицински сестри за клинично приложение на Комплексна програма за ОЗГДКСП, който стандартизира дейностите на медицинската сестра, гарантира качеството и индивидуалния подход при полагане на здравни грижи.

3. Разработена е и приложена в проведения експеримент пациентска информационна брошура „Препоръки за начин на живот след коронарна процедура“.

4. В учебния план на специалност „Медицинска сестра“ в Русенски университет „Ангел Кънчев“ е внедрена избираема учебна дисциплина „Сестрински дейности и грижи в инвазивната кардиология“.

Разработеният дисертационен труд е достатъчен по обем и може да се разглежда като актуална научна работа с важни теоретични и практически приноси. Високо оценявам неговата оригиналност, както и задълбоченият анализ и считам, че той трябва да бъде представен пред институциите, към които авторката отправя препоръки, както и

да намери място в различни научни форуми и списания за представяне на констатациите и резултатите, свързани с дейността на медицинската сестра в лабораториите по инвазивна кардиология.

Приемам представеният автореферат в обем от 54 страници , който в структурно отношение представя съществените моменти от разработения дисертационен труд и дава пълна представа за концепцията, методологията, структурата и резултатите на дисертационното изследване. Нямам критични бележки. Ас. Иринка Христова покрива напълно приетите от МУ- Варна изисквания за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”.

4.Лични впечатления

Познавам лично докторантката и считам, че натрупаният практически опит, както и преподавателските ѝ умения са създали възможност да бъде подбран актуален за страната проблем, разработването на който обогатява сестринската практика у нас. Придобитите умения чрез непрекъснато обучение в значителна степен допринася за критичния поглед на докторантката към изследвания проблем във всичките му аспекти. Инициативна, отзивчива и коректна Иринка Христова притежава много добри умения за работа в екип и способност за вземане на самостоятелни и съгласувани решения, ориентирани към постигане на максимален ефект. Комуникативните ѝ умения, стремежът към постигане на резултати и високата ѝ мотивация за работа са отличителни черти, които я правят добър и коректен професионалист, преподавател с модерно мислене и изследовател.

В заключение: Въз основа на професионалното развитие, научните и учебно-преподавателски постижения и съобразявайки се с критериите на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника към него и Правилника за развитие на академичния състав в МУ - Варна, давам положително становище и убедено предлагам на уважаемото Научно жури докторантката **Иринка Христова да придобие ОНС „Доктор” по научната специалност „Управление на здравни грижи”.**

13.07.2018г. Гр. Варна

проф. Соня Тончева, дм